

ΚΗΦΙΣΙΑΣ 215

Το «στοίχημα» της οικονομίας

Το ερώτημα επανέρχεται με αυξανόμενη συχνότητα και τα επιχειρήματα πυκνώνουν στις δύο πλευρές της απάντησης: Είναι καλή η κατάσταση και οι προοπτικές της οικονομίας μας; Η θετική οπτική στηρίζεται στον ρυθμό μεγέθυνσης, που υπερβαίνει αυτόν της ευρωζώνης, στην εμπέδωση αξιοπιστίας και στην αποκλιμάκωση του κόστους δανεισμού, στη μείωση της ανεργίας και στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Η αρνητική οπτική επισημαίνει πως τα πραγματικά εισοδήματα είναι από τα χαμηλότερα στην Ευρώπη, ότι οι επενδύσεις παραμένουν χαμηλά και ότι το εξωτερικό ισοζύγιο είναι ελλειμματικό.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ αμφιβολία πως η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε θετική τροχιά, ανακάμποντας από τις προηγούμενες κρίσεις. Εξίσου, όμως, βέβαιο είναι πως το επίπεδο της απέχει σημαντικά από το επιθυμητό και από τους μέσους όρους της Ευρώπης. Καθώς υπάρχουν μπροστά κρίσιμες αποφάσεις της κυβέρνησης, των επιχειρήσεων και των πολιτών, είναι ίσως χρήσιμη μια καταγραφή επιτυχιών και αδυναμιών σε τρεις πλευρές της: στο δημόσιο ταμείο, στην παραγωγή και στο εξωτερικό εμπόριο.

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΑ, η γενική εικόνα είναι καλή. Το πρωτογενές πλεόνασμα κινήθηκε υψηλότερα από το προβλεπόμενο και ο Προϋπολογισμός εκτελείται ομαλά. Η διάδοση των ηλεκτρονικών πληρωμών συμβάλει στη μείωση της φοροδιαφυγής σε μέρος της αγοράς. Μαζί με την ανθεκτικότητα της κατανάλωσης, αλλά και τον πληθωρισμό, συνέβαλε στην αύξηση των εσόδων από έμμεσους φόρους. Η διατήρηση της ισορροπίας στο δημόσιο ταμείο υποβοηθά τη βελτίωση της πιστοληπτικής ικανότητας και η σταδιακή μείωση στο κόστος δανεισμού την εξυπρέτηση του χρέους μεσοπρόθεσμα.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ, όμως, και αδυναμίες. Η παραοικονομία παραμένει ισχυρή και οι άμεσοι φόροι επιβαρύνουν υπέρμετρα μια μικρή μερίδα του πληθυσμού. Οι μισθωτοί επιβαρύνονται ασφαλιστικά πολύ περισσότερο από τους ελεύθερους επαγγέλ-

γράφει
ο ΝΙΚΟΣ ΒΕΤΤΑΣ*

*Γενικός διευθυντής ΙΟΒΕ και καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

Τόσο στη δημοσιονομική ισορροπία, όσο και στην παραγωγή και στο εξωτερικό ισοζύγιο, έχει καταγραφεί πολύ σημαντική πρόοδος κατά τα τελευταία χρόνια. Εξίσου σαφές, όμως, είναι πως εφόσον ο στόχος είναι η ελληνική οικονομία να προσφέρει υψηλά εισοδήματα και ευημερία κατά τα επόμενα χρόνια, υπάρχει μπροστά της ένας δρόμος προκλήσεων και ευκαιριών

Εχουν γίνει πολλά, απομένουν πολλά ακόμη

ματίες. Το ασφαλιστικό σύστημα παραμένει σχεδόν ολοκληρωτικά δημόσιο και στηρίζεται από τον Προϋπολογισμό υπέρμετρα και περισσότερο από ό,τι η παιδεία και η υγεία.

ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗ, το εθνικό προϊόν αυξάνεται καθώς υπάρχει άνοδος επενδύσεων και εργασίας. Ο εισερχόμενος τουρισμός διατηρείται υψηλά, η οικοδομή ανακάμπτει, ενώ μεταποιητικοί κλάδοι ενισχύουν την εξωστρέφειά τους. Η φυγή νέων στο εξωτερικό έχει περιοριστεί και οι αμοιβές έχουν αυξηθεί σε σημαντικά τμήματα της αγοράς εργασίας. Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας συμβάλλει σε κρίσιμες υποδομές και στην υποβοήθηση νέων επενδύσεων.

ΑΠΟ ΤΗΝ άλλη πλευρά, η παραγωγικότητα αυξάνεται μόνο με χαμηλό ρυθμό και μεγάλο μέρος της παραγωγής παραμένει χαμηλής αξίας και ανταγωνιστικότητας. Το μερίδιο των επιχειρήσεων που καινοτομούν είναι μικρό και η συμμετοχή του πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό χαμηλή, οδηγώντας και σε ελλείμματα σε σημαντικές περιοχές της εργασίας. Σχετικά μικρό μέρος των ξένων επενδύσεων οδηγεί σε νέο παραγωγικό δυναμικό, ιδίως στη βιομηχανία, με τρόπο που

να αυξάνει και τον ανταγωνισμό στις αγορές.

ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ισοζύγιο της χώρας, από τις πιο ενθαρρυντικές εξελίξεις είναι η συστηματική αύξηση των εξαγωγών προϊόντων. Μαζί με τη σταθερά θετική πορεία του τουρισμού και της ναυτιλίας, συμβάλλει στην ενδυνάμωση της θέσης της ελληνικής οικονομίας στον διεθνή καταμερισμό. Ακόμη και αν η ανάπτυξη της οικονομίας παρασέρνει ανοδικά και τις εισαγωγές, η συνολική αύξηση της εξωστρέφειας που παρατηρείται έχει ευεργετική επίδραση, καθώς μεγαλύτερο μέρος των επιχειρήσεων απευθύνεται στις διεθνείς αγορές.

ΥΠΑΡΧΟΥΝ, όμως, και πολλές προκλήσεις. Παρά την αύξησή του, το ποσοστό εξαγωγών -και ιδίως αυτό της μεταποίησης- παραμένει πολύ χαμηλότερο του επιθυμητού. Είναι σχετικά λίγες οι επιχειρήσεις που έχουν τοποθετηθεί σε θέσεις υψηλής αξίας στις διεθνείς αλυσίδες προσφοράς, διασφαλίζοντας διατηρήσιμα εισοδήματα ενόψει και μελλοντικών κρίσεων. Το συνολικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι αρνητικό, αντανακλώντας και τα χαμηλά επίπεδα εγχώριας αποταμίευσης.

ΣΥΝΟΛΙΚΑ, τόσο στη δημοσιονομική ισορροπία, όσο και στην παραγωγή και στο εξωτερικό ισοζύγιο, έχει καταγραφεί πολύ σημαντική πρόοδος κατά τα τελευταία χρόνια. Εξίσου σαφές, όμως, είναι πως εφόσον ο στόχος είναι η ελληνική οικονομία να προσφέρει υψηλά εισοδήματα και ευημερία κατά τα επόμενα χρόνια, υπάρχει μπροστά της ένας δρόμος προκλήσεων και ευκαιριών που δεν μπορεί να αγνοηθεί.

